

Geweld in Nederland

Een verkenning

dr. F.M.H.M. Driessen

Bureau Driessen

Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek

Congres Agressie, Geweld en het Politiewerk

Nunspeet 14-11-2008

Achtergrond

- Politie wordt **vaker** geconfronteerd met **heftiger** geweld
- Vandaar: Politieacademie laat een onderzoek uitvoeren naar geweld
- Eerste fase: Verkenning op grond van bestaand statistisch materiaal

Rapport: Driessen FMHM, Ester TJ, Spel L (2008) *Geweld in Nederland, een verkenning van aard en omvang van geweldsdelicten in de Nederlandse samenleving.*

(Noot: Nummers van de figuren in deze presentatie corresponderen met de nummers in dit rapport).

Signalen vanuit de politie

- Welten:
 - Toename geweld op straat en in openbare gelegenheden
 - Schokkende ontwikkeling
 - Meest onnozele reden genoeg om agressie op te wekken
- RHC (woordvoerder):
 - Criminaliteitscijfers dalen, gebruik lichamelijk geweld niet
 - Geweld loopt de spuigaten uit

Signalen in de media

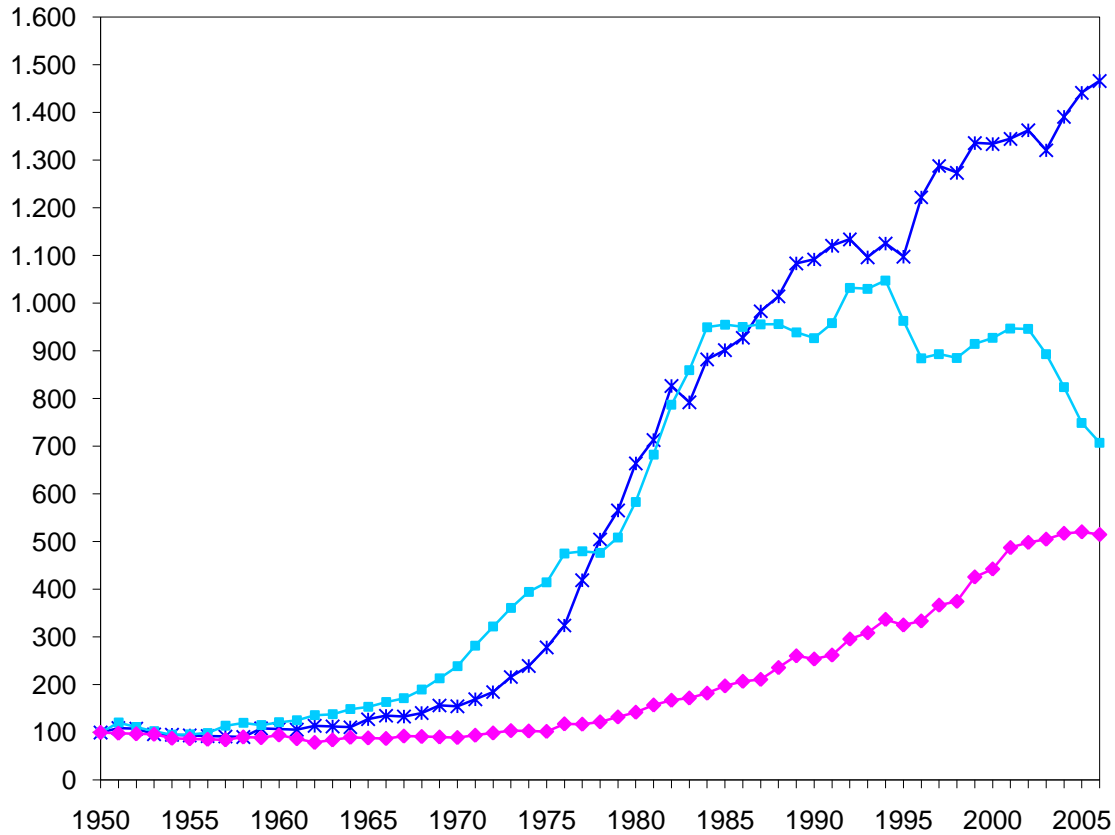
- Schrikbarende toename geweld AD, 2 jan 08
- Elke dag overval winkel A'dam Telegraaf, 2 jan 08
- Zaken in 2007 vaker beroofd Parool, 2 jan 08
- Overvallen toegenomen Volkskrant, 7 jan 08
- Stijging voorvallen met geweld NRC, 2 jan 08
- Meer huiselijk geweld NRC, 17 dec 07

Beeldvorming

- Geweld neemt **momenteel** toe
- Toename geweld **over de hele linie**
- Algemene **verruwing** van de samenleving

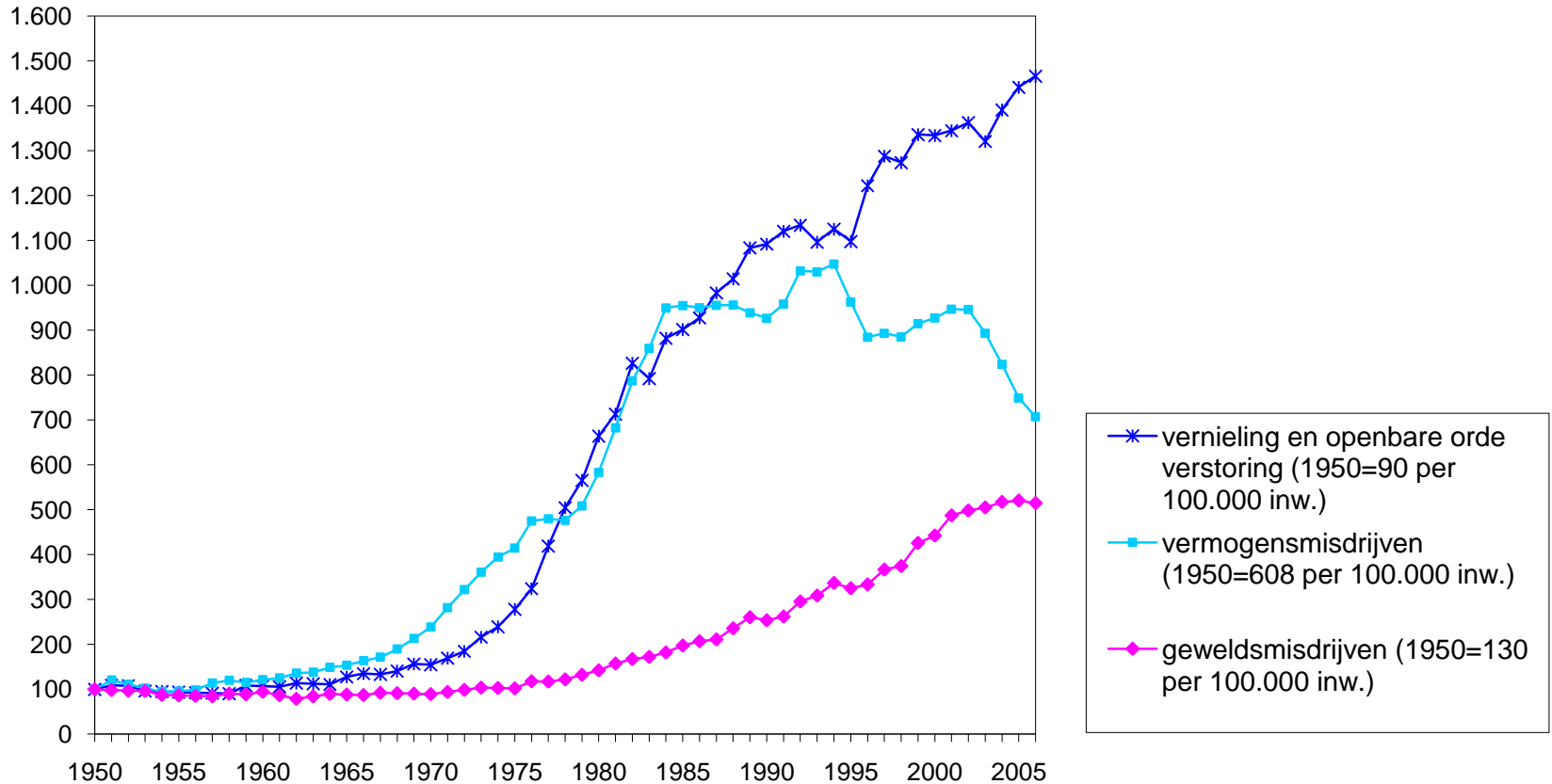
Processen Verbaal

Figuur 1: Indexcijfers van geregistreerde misdrijven (PV) per 100.000 inwoners

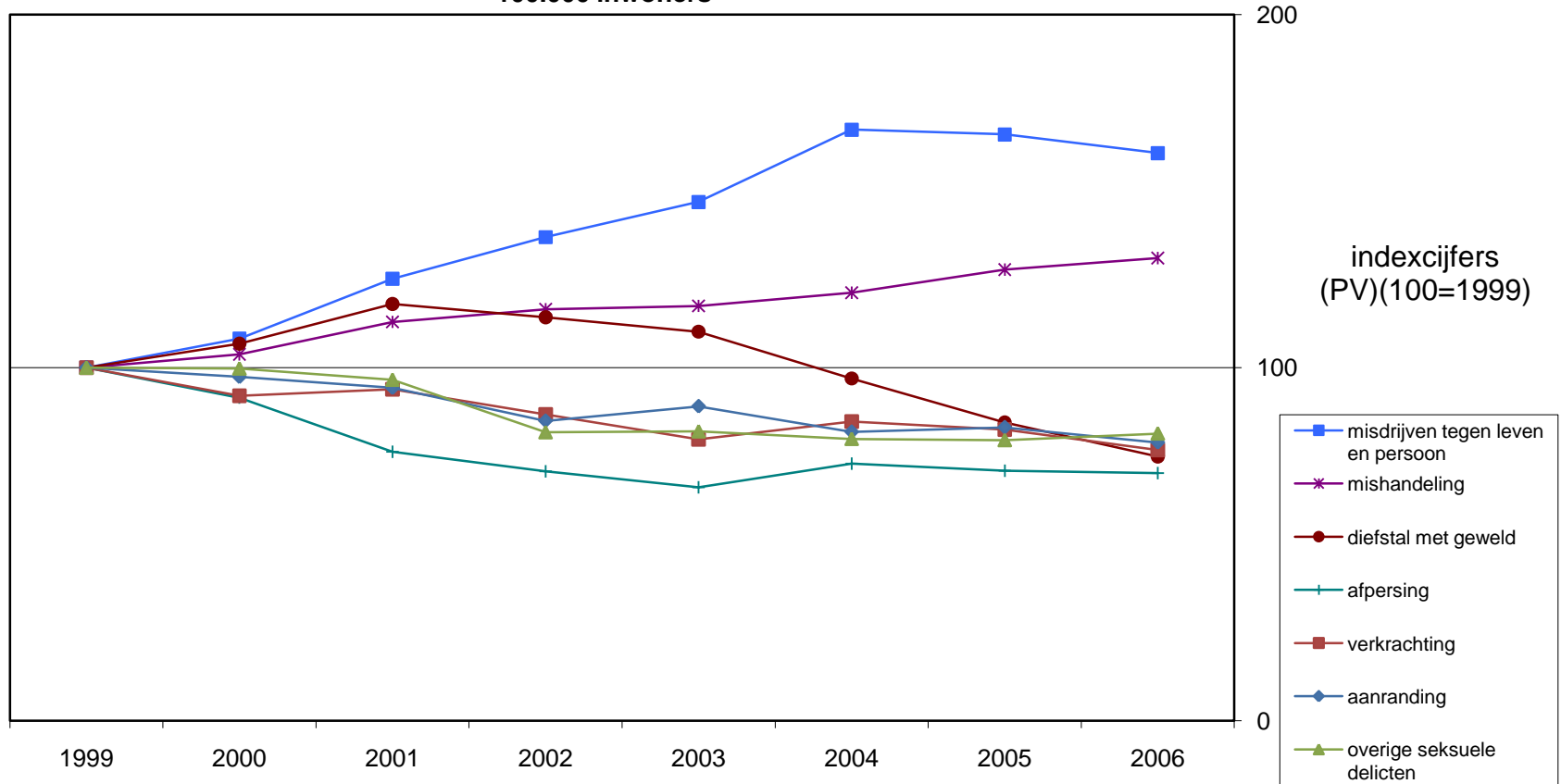
Processen Verbaal

Figuur 1: Indexcijfers van geregistreerde misdrijven (PV) per 100.000 inwoners

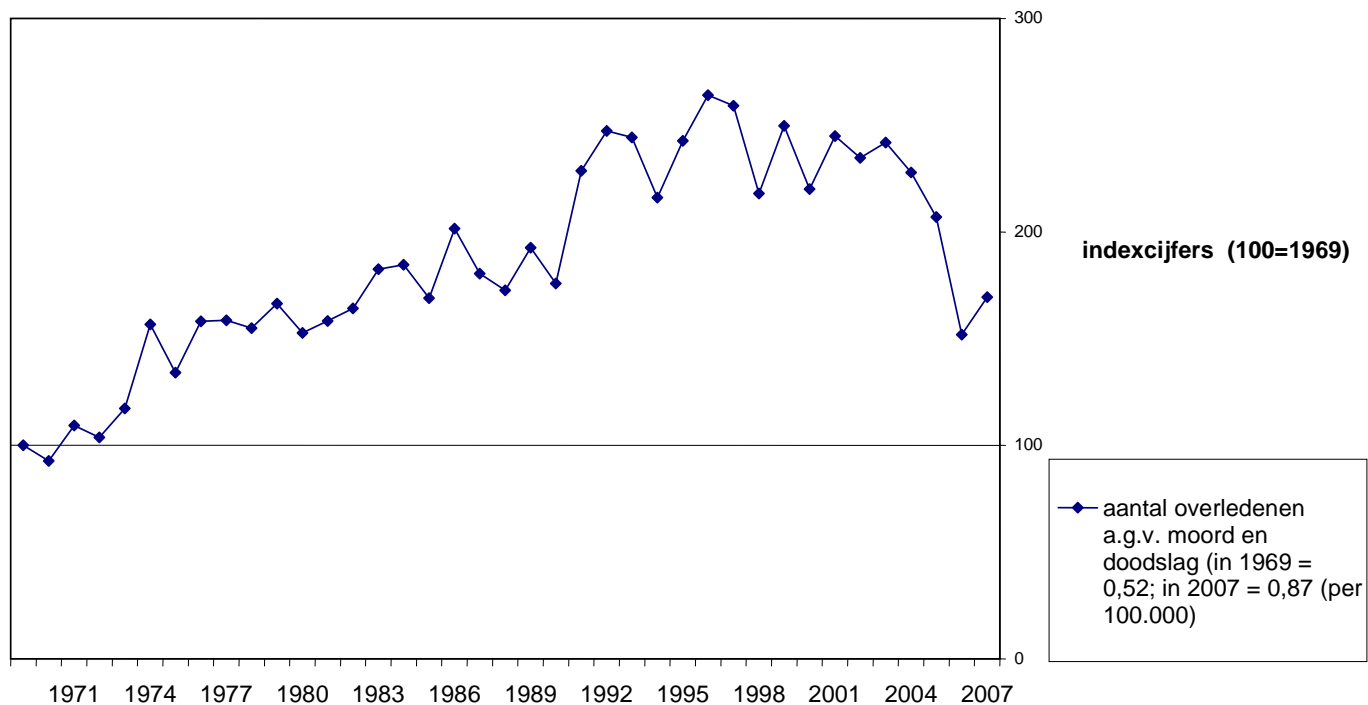
Processen Verbaal

Figuur 4/5: Indexcijfers van verschillende geregistreerde gewelds- en seksuele delicten (PV) per 100.000 inwoners

Aantal Overledenen Moord en Doodslag

Figuur 6: indexcijfers van het aantal Overledenen door Moord en Doodslag per 100.000 inwoners

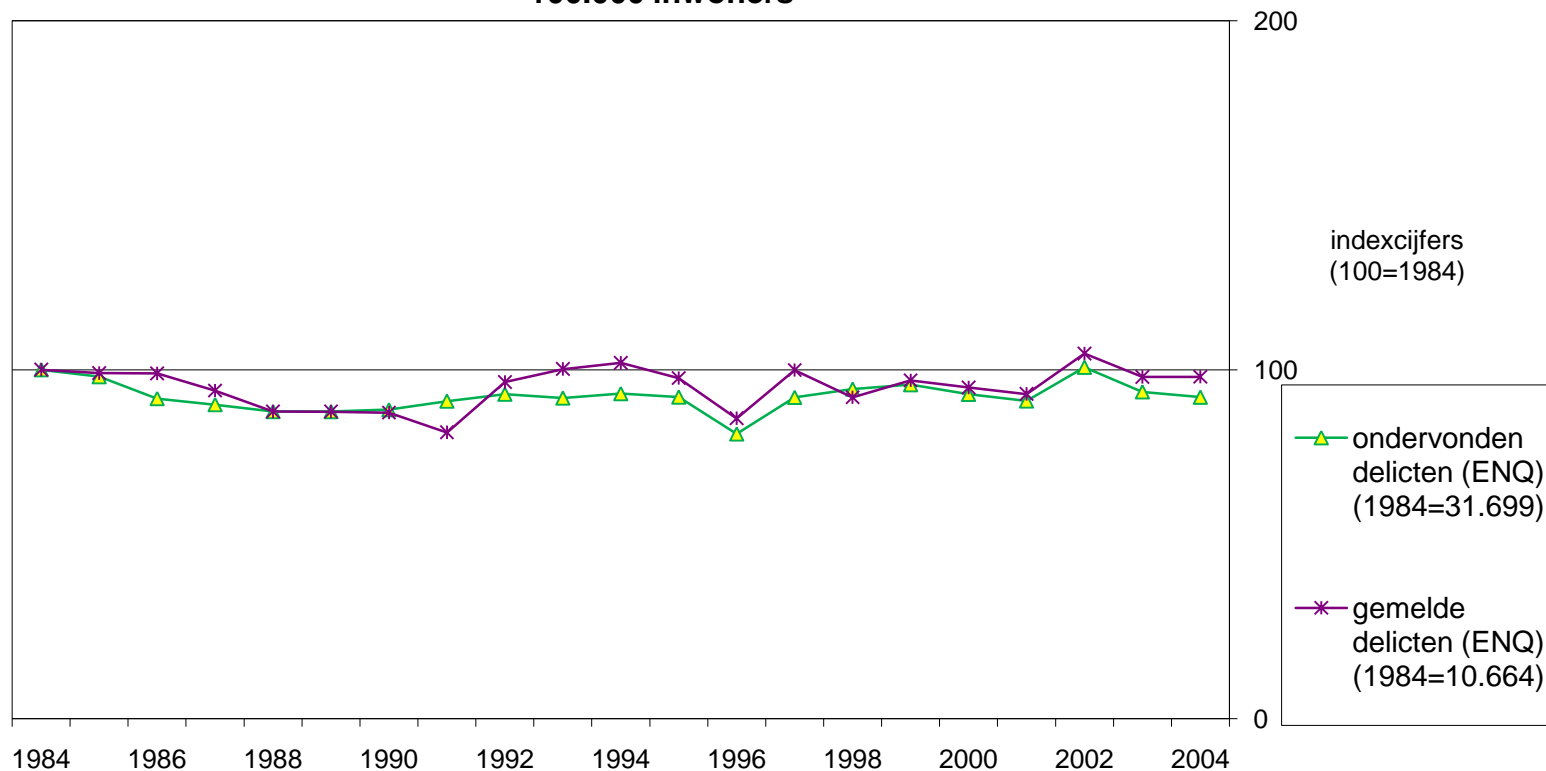
Conclusie

1. Processen Verbaal:

Stijging tot 2000, daarna stabilisatie

Slachtoffers: enquêtes

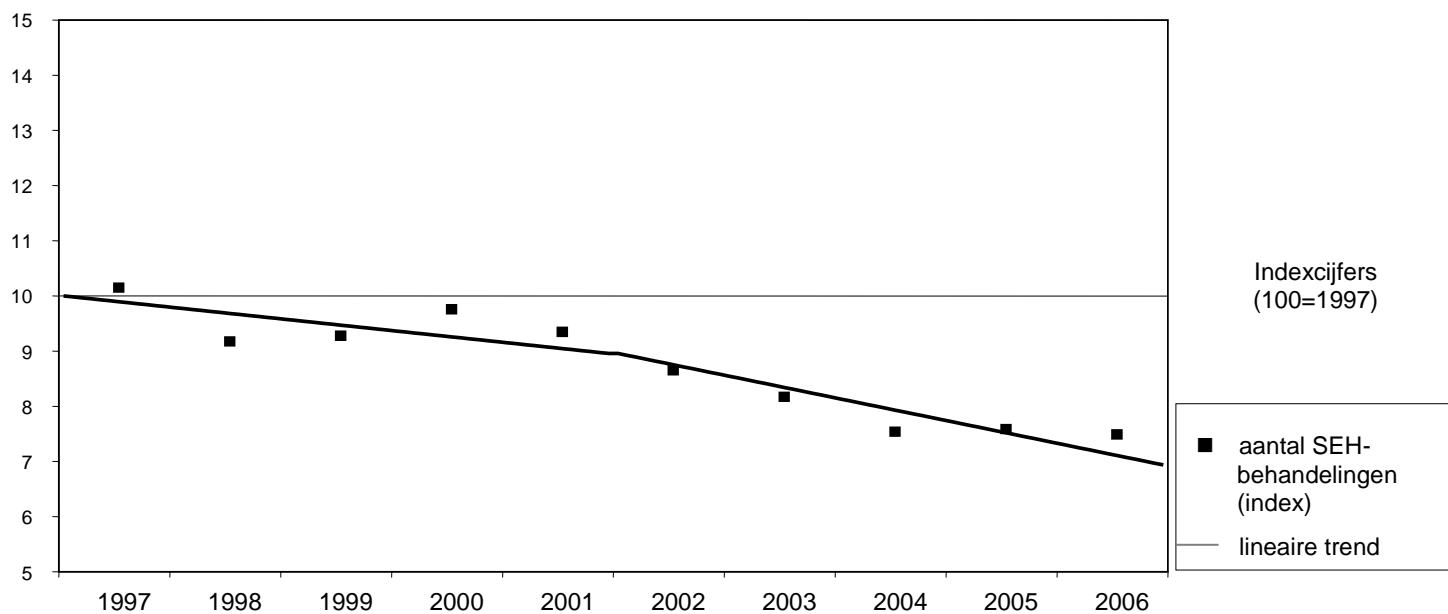
Figuur 8: Indexcijfers van aantal ondervonden en gemelde delicten (ENQ) per 100.000 inwoners

Noot: periode 1980-1984 stijging met circa 25%

Slachtoffers: Eerste hulp

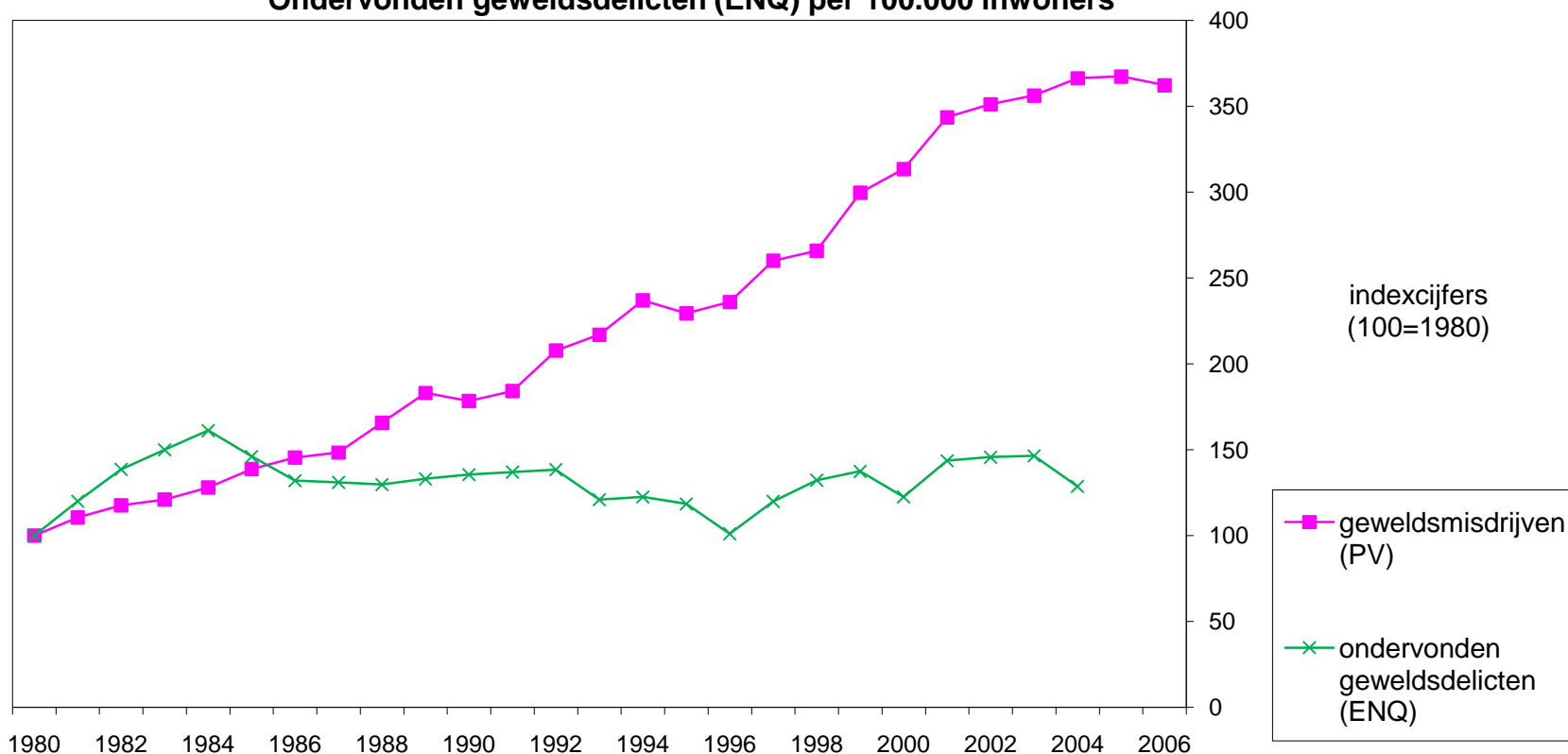
Figuur 14: Indexcijfers van de trend in het aantal SEH-behandelingen na geweld

Bron: Letsel Informatie Systeem 1997-2006, Consument en Veiligheid.

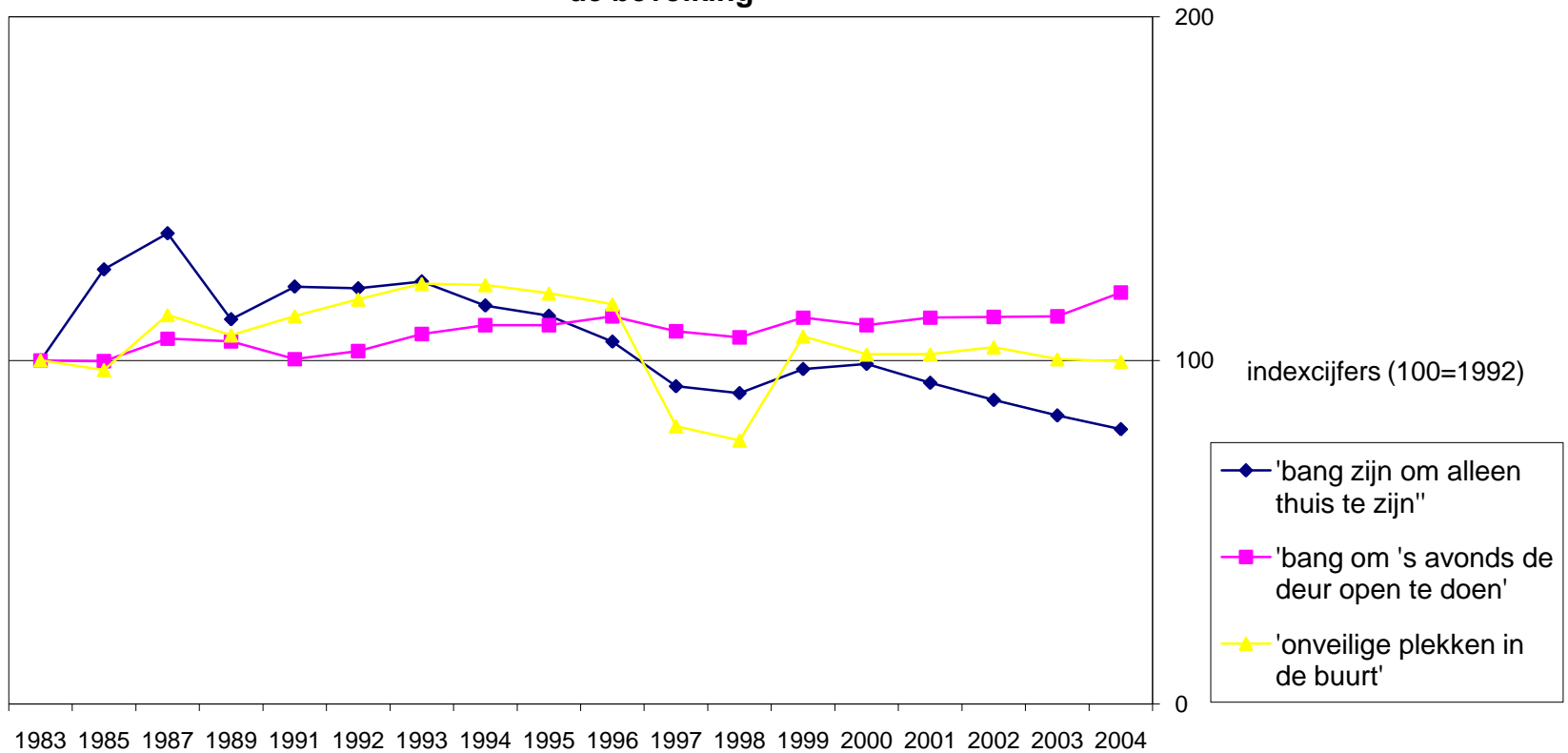
Slachtoffers en Processen Verbaal

Figuur 11: Indexcijfers van aantal geregistreerde aangiftes van geweldsmisdrijven (PV) en Ondervonden geweldsdelicten (ENQ) per 100.000 inwoners

Onveiligheidsgevoelens

Figuur 12: Indexcijfers van slachtofferenquêtes: percentage onveiligheidsgevoelens van de bevolking

Conclusie

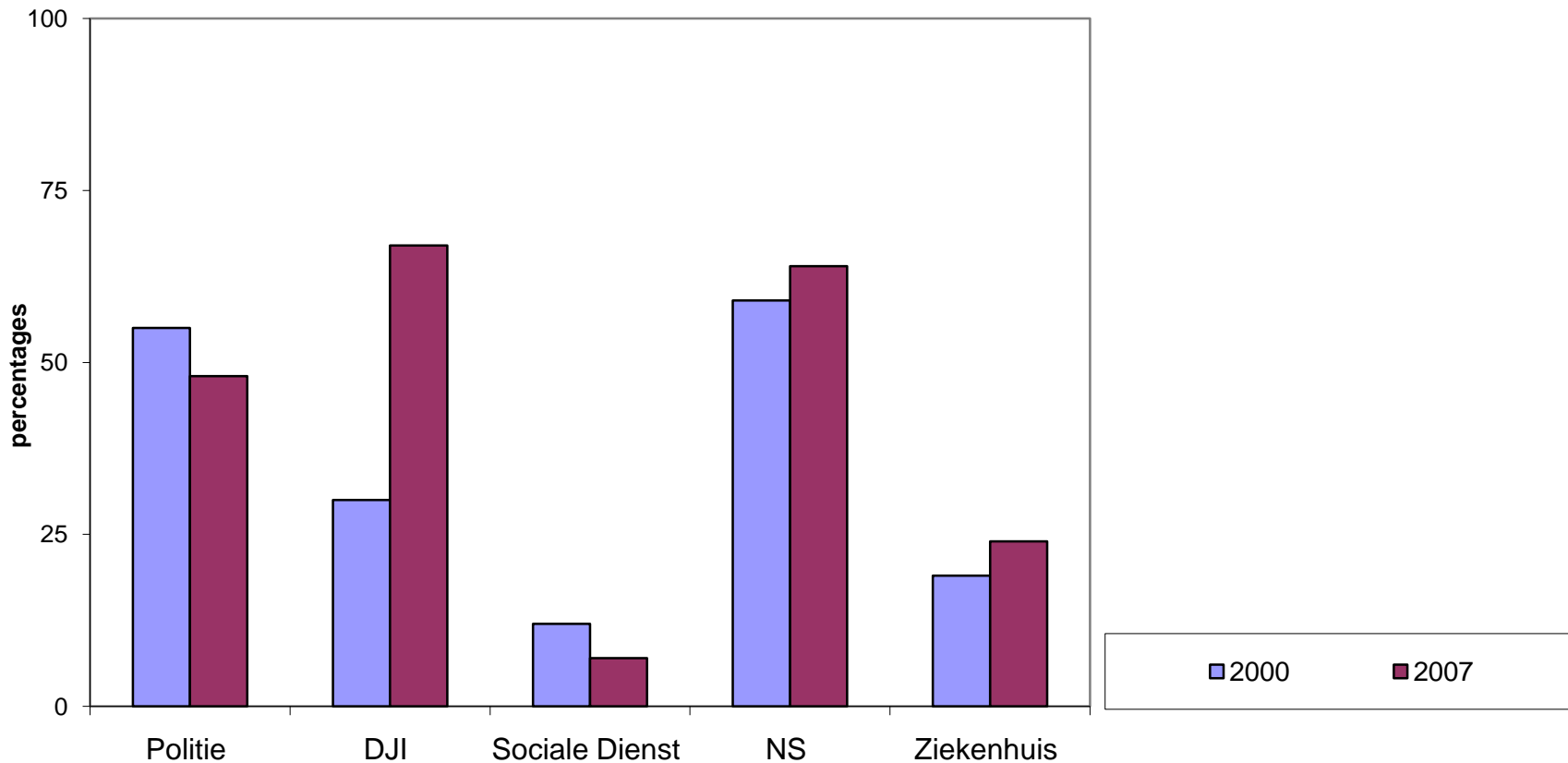
1. Processen Verbaal:

Stijging tot 2000, daarna stabilisatie

**2. Slachtoffers, onveiligheidsgevoelens:
Stabilisatie sinds 1984**

Specifieke groepen

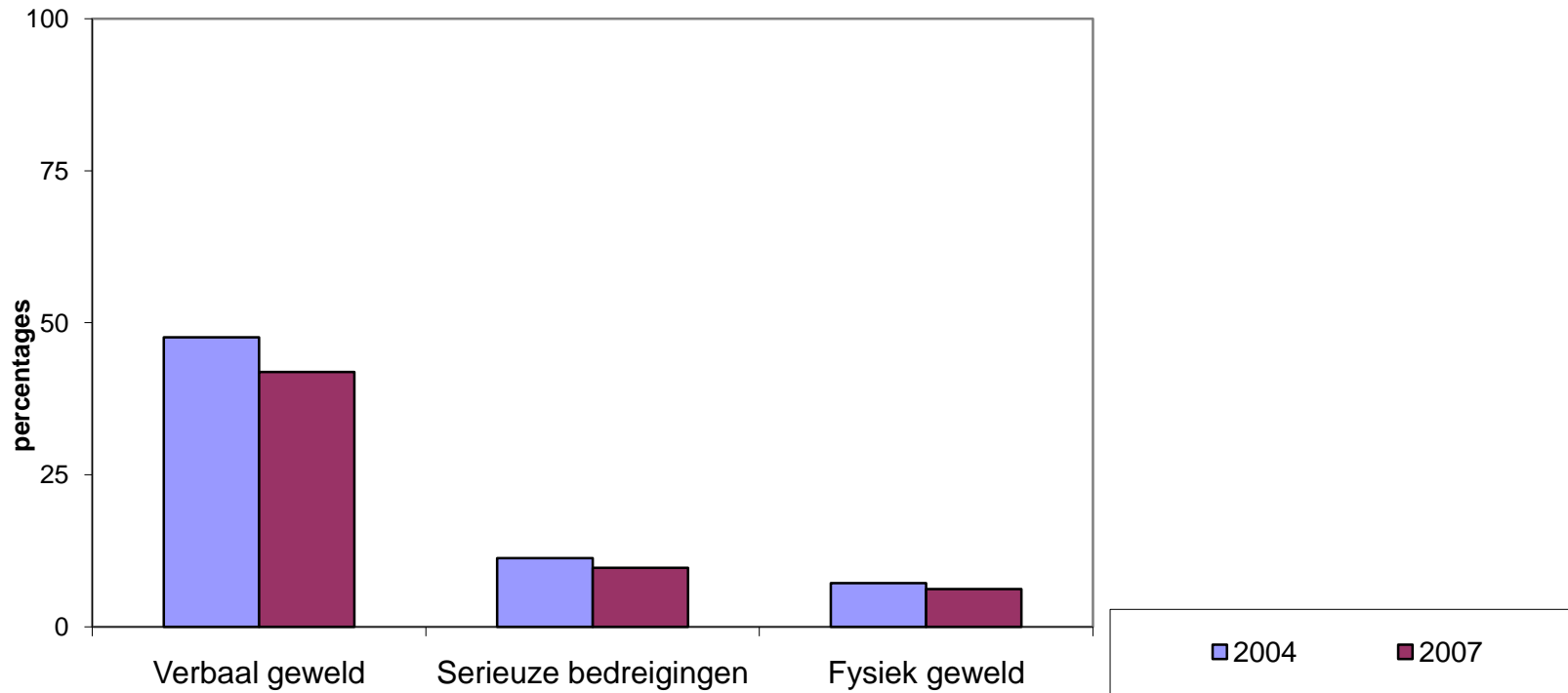
Figuur 15: Fysiek geweld tegen beroepsgroepen in 2000 en 2007, percentage afgelopen 12 maanden geconfronteerd met fysiek geweld.

Onderzoeken slecht vergelijkbaar door verschillen in respons en vraagstelling

Ambtenaren

Figuur 16: Geweld tegen ambtenaren van de gemeente Amsterdam. 2004 en 2007.

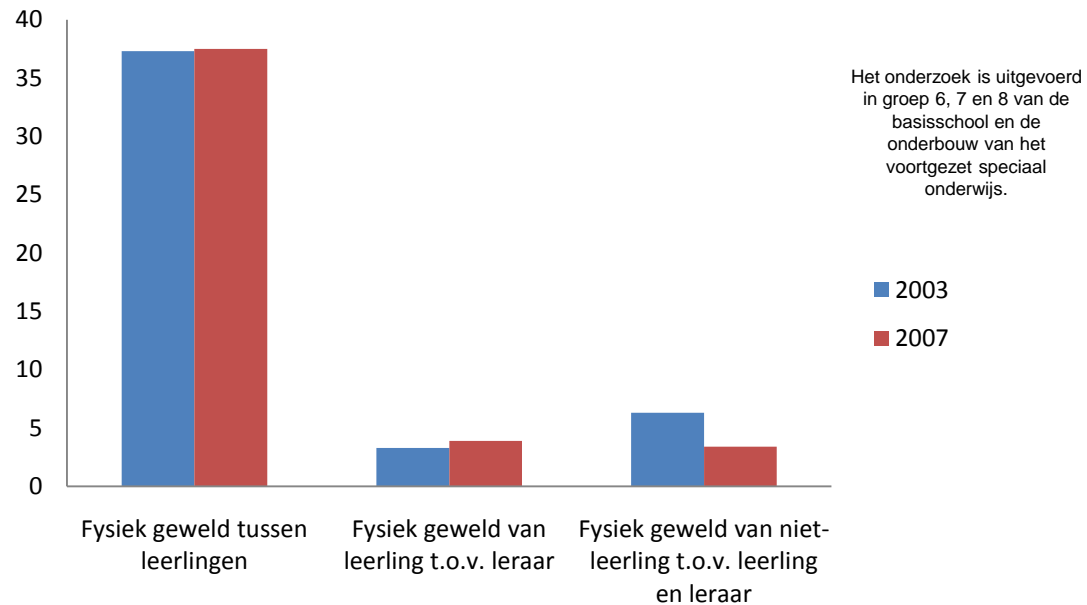

Bron: Bureau Driessen 2004, 2007

- Onderzoeken goed vergelijkbaar door zelfde respons en vraagstelling
- Korte periode, 3 jaar

Scholen

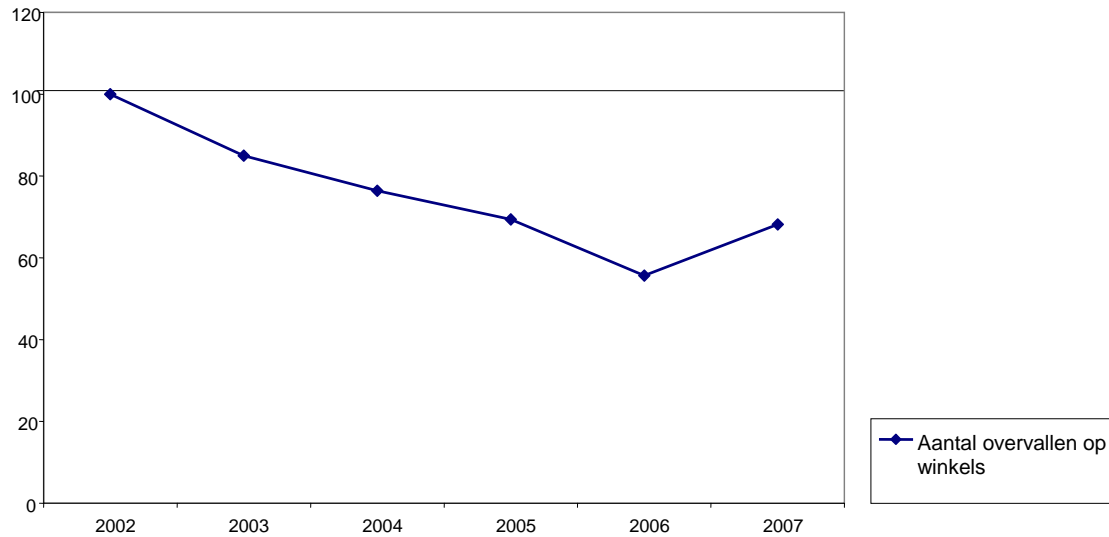
Figuur 19. Percentage scholen waar fysiek geweld voorkomt

Aantal scholen met geweld van leerling tegen leraar neemt toe, aantal incidenten per 100 leerlingen neemt echter af. Dit komt door **verbeterde registratie**.

Winkelovervallen

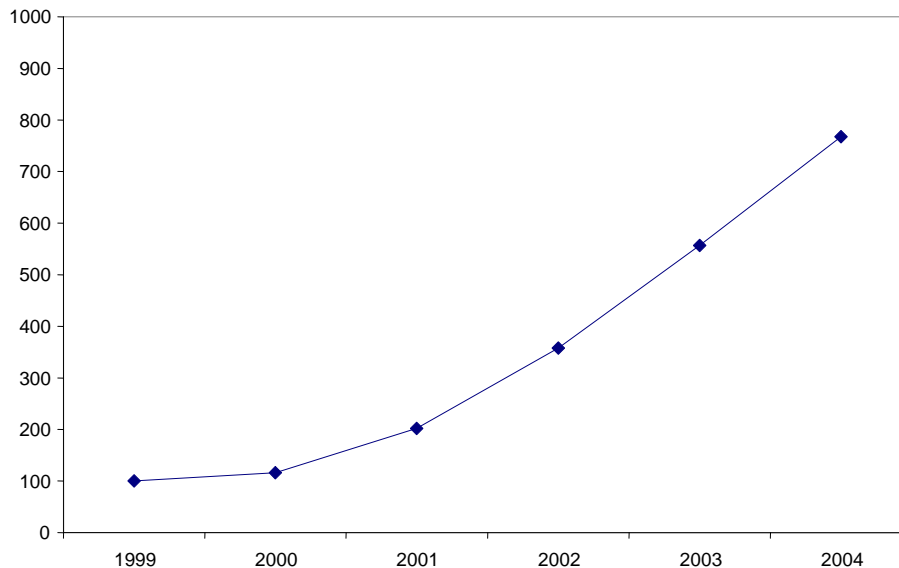
Figuur 22. Indexcijfers van aantal overvallen op winkels

Bron: Platform detailhandel

Huiselijk geweld

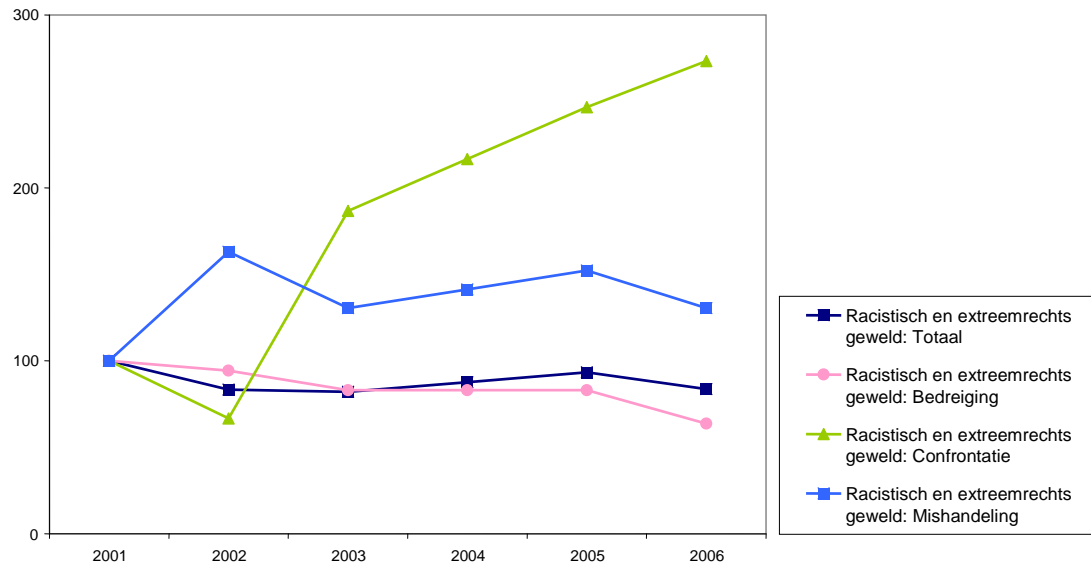
Figuur 25: Indexcijfers van het aantal aangehouden verdachten van mishandeling in de familiesfeer (WvSr. 304.1) . 1999-2004 per 100.000 inwoners.

Huiselijk geweld neemt in Den Haag (toename 1750%) twee maal sneller toe dan in Utrecht (toename 847%). Toename door **andere prioritering**.

Racistisch geweld

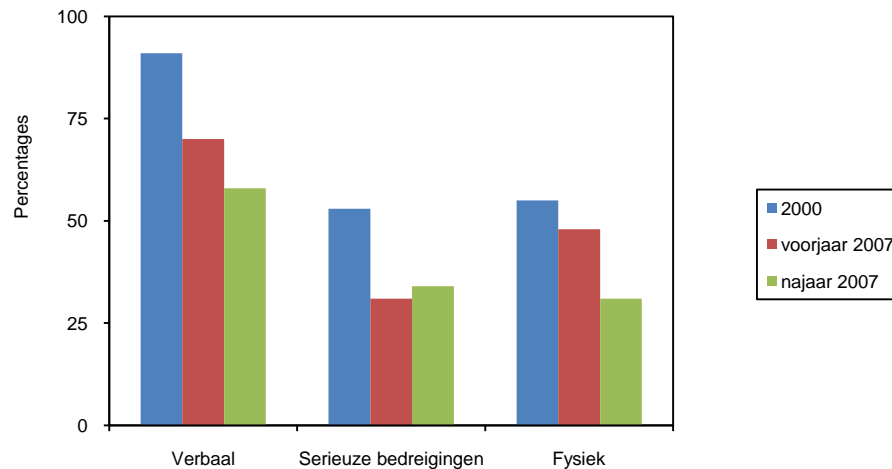
Figuur 29. Indexcijfers van racistisch en extreemrechts geweld

'Confrontaties' loopt op van 15 gevallen in 2001 naar 46 in 2006

Geweld tegen de politie

Figuur 28. Door politieagenten ondervonden geweld. Percentages.

Noot: voorjaar 2007 geen serieuze bedreigingen, maar 'intimidatie'. Najaar 2007: gemiddelden van geweld tijdens solo- en duosurveillance.
Bron: 2000, najaar 2007: Bureau Driessen; voorjaar 2007: DSP.

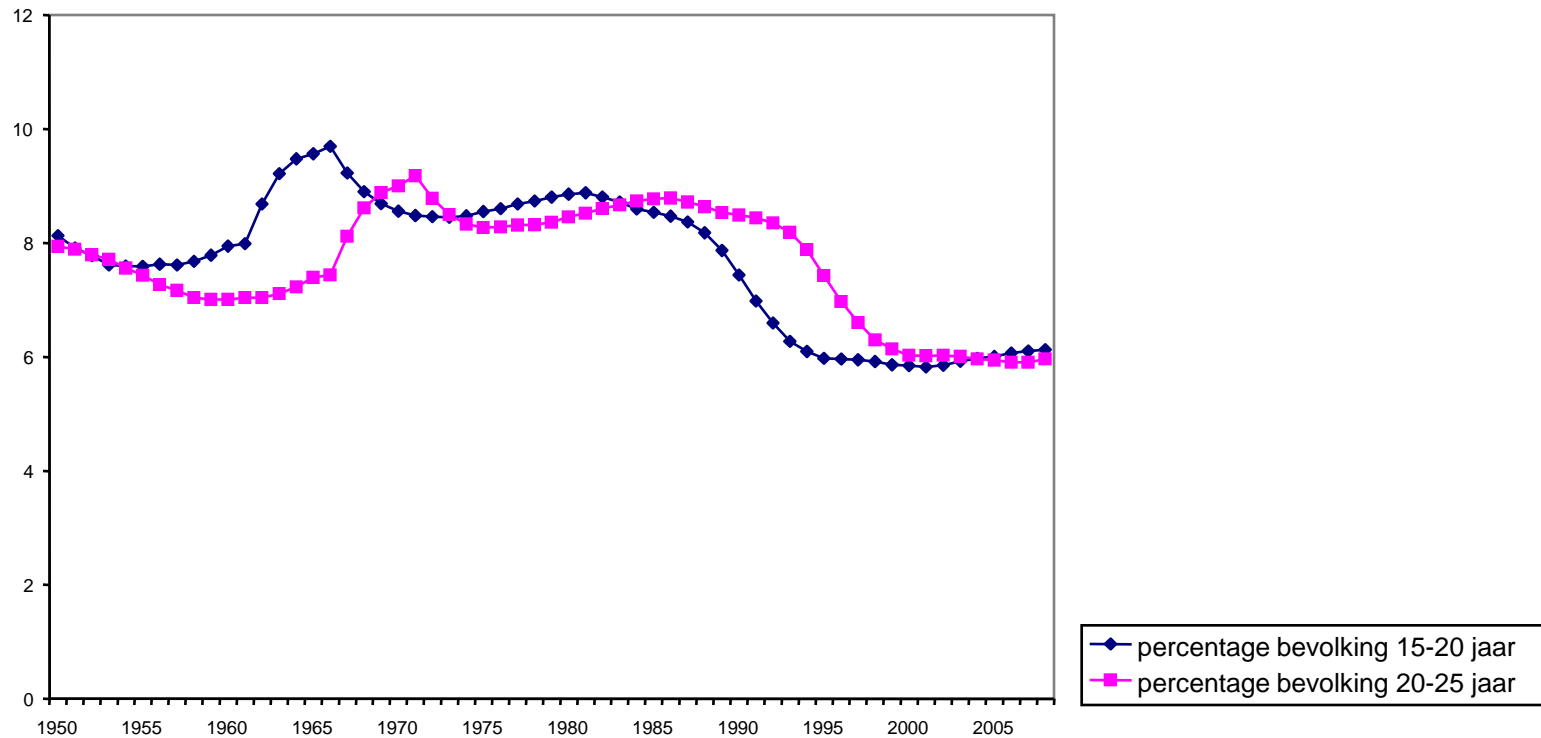
Onderzoeken niet goed vergelijkbaar

Conclusie

1. Processen Verbaal:
Stijging tot 2000, daarna stabilisatie
2. Slachtoffers, onveiligheidsgevoelens:
Stabilisatie sinds 1984
- 3. Specifieke groepen of situaties:
Geen systematische stijging**

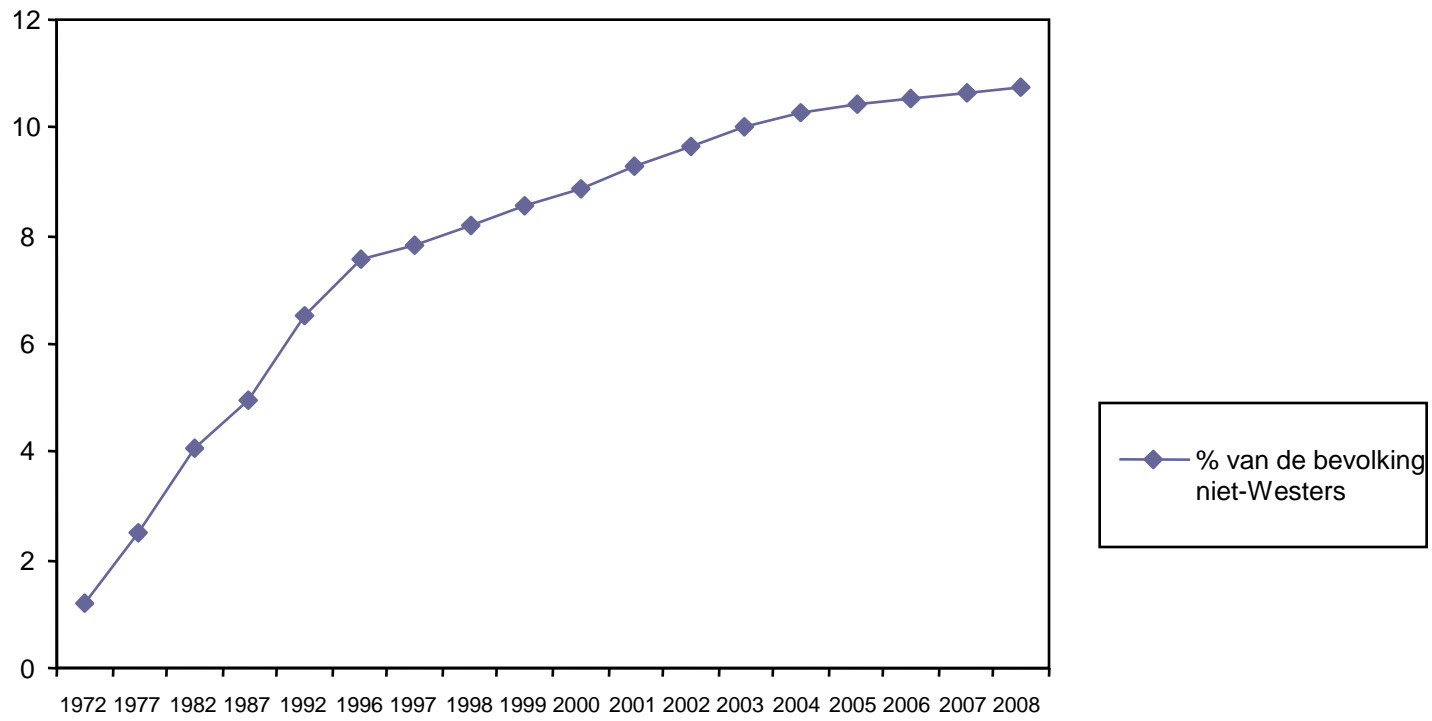
Geweldbevorderende Ontwikkelingen

Figuur 30. Percentage van de bevolking tussen 15-25 jaar

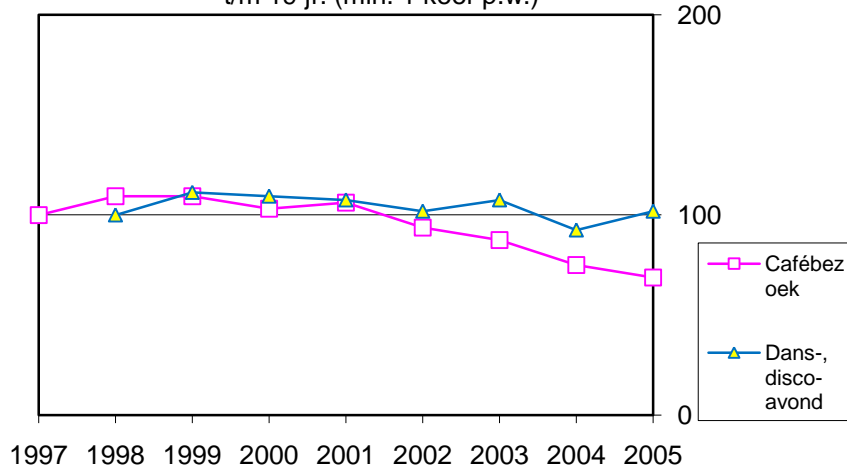
Geweldbevorderende Ontwikkelingen

Figuur 31. Percentage van de bevolking van niet-Westerse afkomst

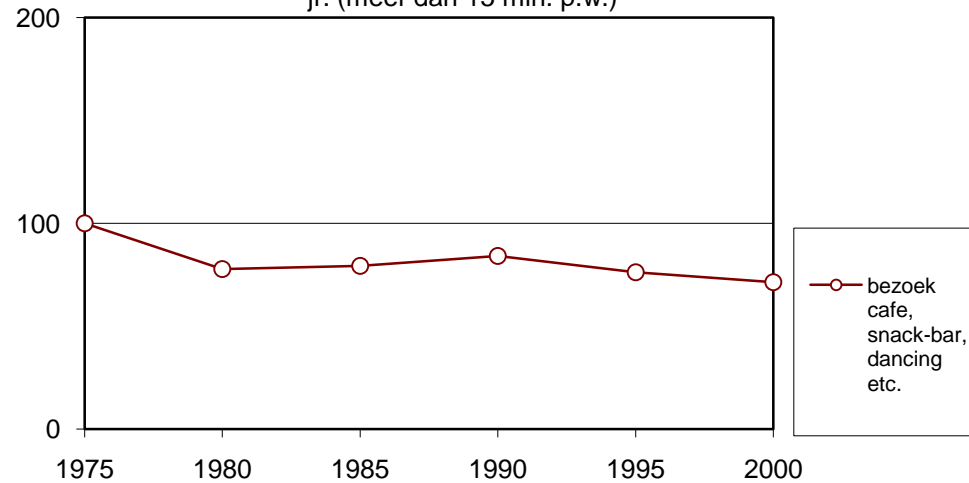

Geweldbevorderende Ontwikkelingen

Figuur 34. Indexcijfers van deelname % van jongeren 15 t/m 19 jr. (min. 1 keer p.w.)

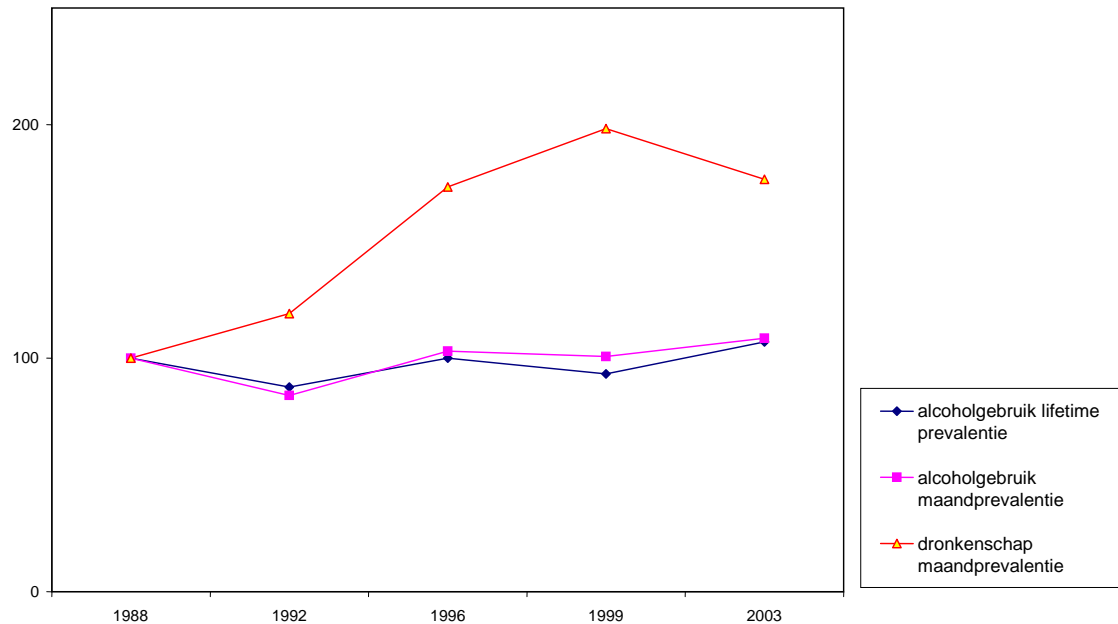

Figuur 33. Indexcijfers van deelname % van jongeren 12 t/m 19 jr. (meer dan 15 min. p.w.)

Geweldbevorderende Ontwikkelingen

Figuur 37. Indexcijfers van het percentage alcoholgebruik en dronkenschap onder jongeren van 12 t/m 18 jaar

Conclusie

1. Processen Verbaal:
Stijging tot 2000, daarna stabilisatie
2. Slachtoffers, onveiligheidsgevoelens:
Stabilisatie sinds 1984
3. Specifieke groepen of situaties:
Geen systematische stijging
- 4. Ontwikkelingen:**
Momenteel géén geweldbevorderende ontwikkelingen
- één uitzondering: meer dronkenschap

Conclusie

1. Processen Verbaal: Stijging tot 2000, daarna stabilisatie
2. Slachtoffers, onveiligheidsgevoelens: Stabilisatie sinds 1984
3. Specifieke groepen of situaties: Geen systematische stijging
4. Ontwikkelingen: momenteel géén geweldbevorderende ontwikkelingen
 - één uitzondering: meer dronkenschap

Stabilisatie

- Geen reden om aan te nemen dat het geweld in de samenleving de afgelopen 10 jaar is toegenomen
- Stijging dateert van periode 1960-2000

Oorzaken stabilisatie

- **Demografisch:** vergrijzing

- **Cultureel:**

Anti-autoritaire ideologie van de jaren 60 is uitgewerkt.
'Laissez faire' politiek ten einde

- **Tegenbeweging:**

Maatschappelijke respons op toenemend geweld:

- Meer prioriteit politiek
- Meer prioriteit Politie
- Beleid en protocollen in organisaties b.v. Congres
'Agressie loont niet' van CAOP

- Deze inspanningen zijn **effectief** (onderzoek in Amsterdam, wel beperkt effect).

Discrepantie

Beeldvorming

- Geweld neemt momenteel toe
 - Toename geweld over de hele linie
 - Algemene verruwing van de samenleving
-

Stabilisatie

- Geen reden om aan te nemen dat het geweld in de samenleving de afgelopen 10 jaar is toegenomen
- Stijging dateert van periode 1960-2000

Oorzaken discrepantie

- Afnemen Tolerantie bij de Burgers, maar, geen groter gevoel onveiligheid
- Perceptievertekening bij de Professionals
 - Men **ziet** veel meer geweld, door andere prioritering
 - Men **ziet** veel meer geweld door verbeterde registratie
- Hierdoor ontstaat de indruk dat het geweld feitelijk nog steeds toeneemt
- Mogelijk ook:
 - meer zwaar geweld
 - meer geweld in criminele milieus of bij specifieke groepen

Tot slot

- Geweldsniveau in de samenleving nog steeds veel **te hoog**
- Maatschappelijk en **professionele** opgave nog steeds hetzelfde
- Aanpak geweld blijkt **effectief**

Algemene leidraad

'Agressie loont niet'